

ՄԽԻԹԱՐ ՍԵՐԱՍՏԱՑԻ ԿՐԹԱՀԱՄԱԼԻՐ

ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ — ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ «Դրակույտ. Գիրք, թե՛ ֆիլմ»

ՍՈՎՈՐՈՂ՝ Օֆելյա Անդրեասյան

ԴԱՍԱՐԱՆ՝ 10.2

ՂԵԿԱՎԱՐ՝ Անուշ Ներսիսյան

Երևան 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ1

ԳԼՈՒԽ 1.1 ԳՐՔԵՐԻ ԵՎ ՖԻԼՄԵՐԻ ՆՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.....3

ԳԼՈՒԽ 2. ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՎԱՏԱԼԻՔՆԵՐ ՎԱՄՊԻՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ.....5

ԳԼՈՒԽ 2.2 ԴՐԱԿՈՒԼԱ ՄԻՖ ԿԱՄ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ.....8

ԳԼՈՒԽ 2.3 ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ ԳՐՔԻ ԵՎ ՀԱՄԱՆՈՒՆ ՖԻԼՄԵՐԻ ՄԻՋԵՎ.....14

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ.....22

ՕԳՐԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ.....25

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Մեր օրերում, մարդկանց մեծամասնությունը ազատ ժամանակ կա՛մ գիրք է կարդում, կա՛մ ֆիլմ է դիտում: Ոմանք համաձայն են այն մտքի հետ, որ գրքերը ավելի լավն են, քան ֆիլմերը կամ հակառակը: Ինչնիցե, սա վիճելի հարց է, որը վերջերս շատ է քննարկվել:

Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ ընթերցանությունն իսկապես բարելավում է մարդու ստեղծագործականությունը՝ երևակայության շնորհիվ, քանզի կարդալիս դուք օգտագործում եք ձեր ուղեղը, ձեր կենտրոնացումը և ուշադրության կենտրոնացումը մեծանում է: Այլ տեսանկյունից, ֆիլմերը հանդիսատեսին երևակայության տեղ քիչ են թողնում, բայց նրանք կենտրոնանում են տեսողական էֆեկտների վրա:

Այնուամենայնիվ, ֆիլմ դիտելը ձեր ժամանակից խլում է ոչ ավելի, քան 4 ժամ, բայց ֆիլմի միջին տևողությունը 1,5-ից 2 ժամ է: Շատերը, նախընտրում են դիտել ֆիլմեր, քան կարդալ գրքեր, պնդելով, որ չարժե ջանք ու ժամանակ ծախսել դրա վրա, քանի որ դուք կարող եք դիտել ֆիլմը՝ առանց ձեր կողմից մեծ ջանքեր գործադրելու: Որոշ մարդիկ, ովքեր միաժամանակ գրքեր են կարդում և ֆիլմեր դիտում, պնդում են, որ ֆիլմը դիտելուց հետո հիաստափվում են, քանի որ ավելի մեծ ակնկալիքներ ունեն գիրքը կարդալիս: Այլ տեսանկյունից, ավելի լավ է ֆիլմ դիտելու փորձը կիսել ընկերների հետ, քանի որ ֆիլմերը պակաս հարուստ են երևակայությամբ, ուստի ավելի հեշտ է այս թեման քննարկել ընկերների հետ:

Մի կետ կա, որ արժե նշել. դա ժամանակի ծախսումն է: Շատերը համաձայն են այս կետի հետ: Գիրքը գլուխ-գլուխ կարդալը շատ ժամանակ է պահանջում: Իհարկե,

դա կախված է գրքից, գրելաճից և ձևակերպումից: Շատ մարդիկ սիրում են ազատ ժամանակ գիրք կարդալ:

Չնայած գրքերն ու ֆիլմերը տարբեր սուբյեկտներ են, դրանք ունեն որոշակի նմանություններ: Օրինակ՝ երկու թեմաների գաղափարները միավորում են նույն հիմնական գաղափարը: Միևնույն ժամանակ գրքերն ու ֆիլմերը դիտարկվում են որպես լրատվամիջոցների աղբյուրներ, քանզի նրանք երկուսն էլ գիտելիքների աղբյուրներ են, նաև օգտագործվում են զվարճանքի համար: Ամեն դեպքում նրանք տարբեր են մի քանի հարցերում: Օրինակ՝ գրքերը, ինչպես գիտենք բոլորս հակված ենք կենտրոնանալ մանրամասների վրա, մինչ ֆիլմերը կտրում են չափազանց մանրամասն հատվածներ, որպեսզի հեռուստադիտողը չձանձրանա ֆիլմը դիտելիս: Բացի այդ, ֆիլմերը դիտվում են որպես տեսողական լրատվամիջոցներ, մինչդեռ գրքերը տպագրական լրատվամիջոցներ են:

Եզրափակելով, մենք չենք կարող ասել, որ մեդիան է ավելի լավը, քանզի այս ամենը կախված է մարդու ընտրությունից, նրա անհատականությունից և նույնիսկ տարիքից: Տարիքով մեծ մարդիկ ավելի շատ գիրք են կարդում, քան ֆիլմեր դիտում, մինչ երիտասարդները նախընտրում են ֆիլմ դիտել ազատ ժամանակ: Ֆիլմերում և գրքերում պատմությունը տարբեր կերպ է ներկայացվում: Այնուամենայնիվ, նրանք առաջարկում են մի քանի նմանատիպ հեռանկարներ, ինչպիսիք են հիմնական գաղափարները:

ԳԼՈՒԽ 1. ԳՐՔԵՐԻ ԵՎ ՖԻԼՄԵՐԻ ՆՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ՏԱՐԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Նմանություններ

Հիմնական նմանությունն այն է, որ ն՛ գրքերը, ն՛ ֆիլմերը պատմում են պատմություններ, որոնք հաճախ գրավում են հանդիսատեսին, ընթերցողին: Անկախ նրանից, թե որ միջավայրն է օգտագործվում, ջանքեր են գործադրվում պատմություններ ստեղծելու համար, որոնք կհետաքրքրեն ընթերցողին կամ հեռուստադիտողին: Թե՛ ֆիլմերում, թե՛ գրքերում պատմությունը կենտրոնական մասն է կազմում, և հեղինակները կամ ռեժիսորները հանդես են գալիս թեմաներով և պատմվածքներով, որոնք կարող են գրավել և զվարճացնել հանդիսատեսին : Վերջում օգտագործելով այնպիսի տարրեր, ինչպիսիք են կերպարները, միջավայրը, կոնֆլիկտը և հանգուցալուծումը, գրքերի հեղինակներն ու կինոգործիչները կարող են ստեղծել հաջող պատմություններ: Մեկ այլ նմանություն այն է, որ գրքերը և ֆիլմերը լայնորեն օգտագործում են այն կերպարները, որոնց միջոցով պատմվում է պատմությունը: Բորդուելն ու Սթայգերը նշում են, որ օգտագործվող կերպարները պետք է լավ մոտենան սյուժեին և դրանք պետք է հստակ տարբերվեն միմյանցից: Նրանց տրվում է անհատականություն և օգտագործվում են գրքում կամ ֆիլմում պատմված պատմության հիմնական տարրերը մարմնավորելու համար: Շատ դեպքերում հերոսներն են, որ հանդիսատեսին ստիպում են ֆիլմը կամ գիրքը ընկալել որպես ավելի բարձր կամ ստորադաս մի բան:

Տարբերություններ

Գրքերի և ֆիլմերի միջև էական տարբերությունը տեսողական պատկերներ ստեղծելու ձևի մեջ է: Գիրք կարդալիս ընթերցողը պետք է օգտագործի իր երևակայությունը՝ գրքում պարունակվող բառերից տեսողական պատկեր ստեղծելու համար (Մայեր, 17): Օրինակ՝ Հարի Փոթերի գրքերում ընթերցողից պահանջվում է ձևավորել տարբեր կախարդական արարածների սեփական կերպարը: Մյուս կողմից, ֆիլմերը ընթերցողին ներկայացնում են պատրաստի տեսողական պատկեր:

Հեռուստադիտողի երևակայությունը պարտադիր չէ, քանի որ կինոգործիչներն արդեն ստեղծել են այն կերպարը, որը ցանկանում են տեսնել հեռուստադիտողների մոտ:

Գրքերն ու ֆիլմերը տարբերվում են մանրամասների մակարդակով: Գրքերում հեղինակը շատ ժամանակ է ծախսում կերպարների, իրադարձությունների, առարկաների և վայրերի մանրամասն նկարագրության վրա: Այս ընդարձակ նկարագրությունները անհրաժեշտ են ընթերցողին՝ օգնելու համար ստեղծել պատմության մտավոր պատկեր: Ֆիլմերում երկար մանրամասներ չեն օգտագործվում: Ֆիլմերում պարտադիր չէ մանրամասն նկարագրություններ, քանի որ բարդ պատկերը կարող է ցուցադրվել ֆիլմի մեկ շրջանակում: Մայերը նշում է, որ ֆիլմը կարող է վայրկյանների ընթացքում գրաֆիկորեն ցույց տալ հեռուստադիտողին մի շարք մանրամասներ:

ԳԼՈՒԽ 2. ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՎԱՏԱԼԻՔՆԵՐ ՎԱՄՊԻՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Վամպիրները (արնախում, հոգեգեշ, արնալեզ) եվրոպական մի շարք ժողովուրդների հավատալիքներում, գրականության և արվեստի մեջ արնախում և մղձավանջ հարուցող էակներ են: «Վամպիր» բառը ծագում է սերբերենից և նշանակում է չղջիկ:

Մարդկանց արյուն խմող հրեշների մասին պատկերացումները գալիս են դեռ հնուց: Դրանց մեծ մասի համաձայն վամպիրը մահացած հերետիկոսի հոգին է, որը հանգիստ չի գտնում և գիշերները գերեզմանից դուրս է գալիս մարդկանց արյուն խմելու համար: Ռումինացիների մեծ մասը հավատում է վամպիրների գոյությանը, եվրոպական պատմությունները վկայում են որ վամպիրները ունեն սլավոնական ծագում:

Վամպիրների հատկանիշները՝

1. Վամպիրները կենդանություն ունեցող դիակներ են, որոնք ապրում են հասարակ մահկանացուների արյունով:
2. Ըստ Եվրոպական ժողովուրդների հավատալիքների՝ վամպիրները կարող են ապրել հավերժ: Վամպիրը մի գերբնական արարած է, ով ունի ֆիզիկական ուժ, որը շատ անգամ ավելի մեծ է, քան սովորական մարդու ուժը:
3. Վամպիրները կարող են դուրս գալ մայրամուտից արևածագ ընկած ժամանակահատվածում:
4. Վամպիրները ունեն յուրահատուկ գեղեցկություն:
5. Վամպիրին սպանելու ամենատարածված ձևերն են գլխատելը, մարմինը այրել կամ սիրտը փայտից պատրաստված նետ մեջ խրելը:
6. Վամպիրները խորշում են սխտորից, արևի լույսից: Ըստ ավանդույթի՝ վամպիրները չեն կարող մտնել եկեղեցի կամ այլ սուրբ վայր:
7. Վամպիրները ունեն մեծ ժանիքատամներ:
8. Վամպիրները խուսափում և վախենում են խաչերից ու նմանատիպ այլ կրոնական խորհրդանիշերից(կասկածներ կան):
9. Վամպիրները չունեն հայելապատկեր, ոչ էլ կարող են երևալ լուսանկարի մեջ:
10. Վամպիրները չունեն ստվեր:
11. Վամպիրները չեն կարող մտնել որևէ տուն առանց տանտիրոջ հրավերի:
12. Նրանք ամենաշատը լինում են կենդանաշատ անտառներում

ԳԼՈՒԽ 2.2 ԴՐԱԿՈՒԼԱ. ՄԻՖ ԿԱՍ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ռումինական գոսպոդար Վլադ 3-րդը (1431-1476), ով ավելի հայտնի է որպես Դրակուլա, 1310-1352թթ. իշխած Վալախիայի տիրակալի՝ Բասարաբ Մեծի տոհմից էր, ով ծանր պայքարի արդյունքում պաշտպանեց իր երկրի անկախությունը Հունգարիայից:

Հենց այսպես էլ իշխանության եկավ Դրակուլայի հայրը՝ Վալդ 2-րդը, ով, հենվելով Հունգարիայի արքա Սեգեզմունդ Լյուքսեմբուրգի աջակցության վրա, գահընկեց արեց թուրքամետ իր զարմիկին, սակայն որոշ ժամանակ անց թուրքական ճնշման ներքո նա ստիպված էր կրկին ընդունել, որ Վալախիան Օսմանյան Թուրքիայի վասալն է և իր երկու որդիներին՝ Վլադին ու Ռադուին, պատանդ ուղարկեց օսմանյան արքունիք:

1447 թվականին Վլադ 2-րդին սպանեցին Հունգարիայի լեգենդար առաջնորդ Յանոշ Խունյադու հրամանով, և Վալախիայի գահն անցավ հունգարական ինչ-որ դրածոյի: Օգտվելով այն բանից, որ Խունիադիի բանակը ջախջախվել էր հերթական պատերազմի ժամանակ, Վլադ 3-րդ Դրակուլան՝ թուրքական աջակցությամբ, 1448 թվականին գահընկեց արեց դրածոյին և զբաղեցրեց հոր գահը, բայց դա կարճ տևեց, որովհետև հունգարական պրոտեժեն վերադարձրեց գահը՝ իր հերթին հենվելով հունգարական աջակցության վրա, սակայն շուտով չափազանց անկախ քաղաքականություն սկսեց վարել, և արդեն 1456 թվականին Դրակուլան՝ նույն Յանոշ Խունյադու աջակցությամբ, նորից գահընկեց արեց գոսպոդարին: Այս անգամ Վլադը հարաբերականորեն երկար մնաց գահին և հավատարիմ էր Խունիյադուն: Նա անգամ օգնեց, որպեսզի վերջինիս որդին՝ Մատիաշը, հաստատվի հունգարական գահին:

1461 թվականին Օսմանյան կայսրությունը պատերազմ սկսեց Վալախիայի դեմ՝ վերջինիս վարած պոր-հունգարական դիրքորոշման պատճառով: Դրակուլան ինքը նախաձեռնողի դերը ստանձնեց, և ինքը ներխուժեց Օսմանյան տիրության տարածք՝ ապավինելով իր զարմիկի՝ Մուրովայի գոսպոդար Ստեֆան Մեծի և նույն այն Մատիաշի, ում նա օգնել էր հունգարիայի գահին բարձրանալ, օգնությանը, սակայն երկուսն էլ գերադասեցին չխառնվել այս պատերազմին:

Մնալով միայնակ՝ Դրակուլան, այնուամենայնիվ, շարունակեց պատերազմը, և չնայած որ անգամ թուրքերն էին զարմացած նրա քաջության, դաժանության և զորավարական տաղանդի վրա, և անգամ Մեհմեդ Նվաճողն անձամբ գլխավորեց զորքը այս պատերազմում, Դրակուլան այնուամենայնիվ պարտվեց պատերազմը, ու

հենց այդ պահին թիկունքից հարվածեց Հունգարիան, ով, Հռոմի պապուց ստանալով ֆինանսներ՝ Թուրքիայի դեմ նոր խաչակրաց արշավանք կազմակերպելու նպատակով, այնուամենայնիվ, հարձակվեց Վալախիայի վրա: 1452 թվականին գահին նստեցրեց Դրակուլայի եղբորը՝ Ռդու Գեդեցիկին, իսկ Դրակուլային նստեցրեց բանտախուց:

Դրակուլան բանտում ամբողջ 10 տարի անցկացրեց և ազատություն ստացավ միայն այն ժամանակ, երբ կաթոլիկություն ընդունեց: Այնուհետև նա ամուսնացավ Խունյադու ազգականներից մեկի հետ և 1476 թվականին արդեն 3-րդ անգամ ներխուժեց Վալախիա: Նրան հաջողվեց գրավել մայրաքաղաքը, բայց զոհվեց մարտի ընթացքում՝ չպարզված հանգամանքներում:

Դրակուլան՝ սադիստ ու մոլագա՞ր, թե՞ ազգային հերոս

Համաշխարհային ճանաչում Դրակուլան ստացավ դեռ կենդանության օրոք՝ անասելի խիզախության շնորհիվ, որը կարող էր համեմատվել միայն նրա անմարդկային դաժանության հետ, որն անգամ այդ դաժան ժամանակների համար էր չափազանց: Նա դաժան էր ինչպես թշնամիների, այնպես էլ իր դաշնակիցների ու սեփական ժողովրդի հանդեպ. գլխատում էր, վառում, մորթազերծ էր անում, ստիպում էր մարդ ուտել, կենդանի-կենդանի եփում էր, պատռում էր փորները, ցցի վրա էր հանում և այլն, և այլն: Դրակուլան հատկապես սիրում էր մարդկանց ցցի վրա հանել: Մի անգամ նա առանց որևէ պատճառի հարձակվեց սեփական քաղաքներից մեկի վրա և հենց այնպես 10000 հոգու ցցի հանեց, ինչի համար էլ ստացավ նոր ածական՝ «Ցեպեշ» այսինքն՝ ցցիան, բայց անգամ սա չէ նրա ամենահայտնի «ռեկորդը»: 1460 թվականին՝ Սուրբ Բարդուղիմեոսի օրը, նրա հրամանով Տրանսիլվանիայի քաղաքներից մեկում մի օրվա մեջ ցցի վրա հանվեց 30.000 մարդ:

Վլադ 3-րդ Ցեպեշը սովորական սադիստ չէր, նա իր սադիզմին կարողանում էր ըստ անհրաժեշտության անգամ քաղաքական երանգ տալ: Օրինակ՝ մի անգամ նրա հրամանով թուրք պատվիրակների տյուրբանները մեխվեցին նրանց գլուխներին, որովհետև վերջիններս չէին բարեհաճել հանել դրանք՝ իշխանին ներկայանալիս:

Համաձայն «Պատմություն գորավար Դրակուլայի» մասին միջնադարյան աշխատության՝ անգամ հունգարական բանտում նա չկարողացավ ձերբազատվել իր այս սաղիստական հակումներից: Նա բռնում էր կամ գնում էր մկների ու առնետների և ժամերով տանջելուց հետո գլխատում էր դրանց կամ ցցի վրա հանում:

Համաձայն գերմանական աղբյուրների՝ Դրակուլային ճակատամարտի ժամանակ սպանել են սեփական զինվորները, որոնց ևս զգվեցրել էին նրա անմարդկային դաժանություններ. իբր շփոթելով նրան թուրքի հետ՝ շրջապատել են և բառիս բուն իմաստով 45-ամյա Դրակուլայից նիզակներով ոզնի են սարքել, իսկ երբ «պարզվել էր», թե ով է գոհը, շատ էին «տխրել»: Նրա գլուխը մեղրի մեջ էին կոնսերվացրել և որպես ընծա ուղարկել էին օսմանյան սուլթանին:

Սակայն այս վարկածի տարօրինակությունը նրանում է, որ Վլադը մինչև սպանվելը հասցրել էր սպանել իրեն շրջապատողներից 5-ին և անհավատալի է, որ այդ ընթացքում նա չէր հասցրել բացել իր ինքնությունը, և հետո ո՞վ է տեսել, որ տիրակալի մահը ողբացող զինվորները գլխատեն նրա մարմինը, իսկ գլուխն ուղարկեն սուլթանին:

Արևմտյան եվրոպացիների համար Դրակուլայի անմարդկային դաժանությունը դիտարկվում էր որպես արևելյան էկզոտիկա, բայց դա բացարձակապես անընդունելի էր իրենց երկրների համար: Այսպես, երբ ոմն Ջոն Թիփթոֆթը, ոգեշնչված Դրակուլայի մեթոդներով, 1470 թվականին սկսել էր ցցի վրա հանել լինքոլնշիրյան ապստամբներին, արդեն նրան էին մահապատժի ենթարկել՝ «անընդունելի դաժանության դրսևորման համար»:

Պատմաբանները հակասական գնահատակներ են տալիս Դրակուլային: Ոմանք նկարագրում են նրան որպես Ռումինիայի ազգային հերոսի, ով պայքարում էր իսլամի էքսպանսիայի դեմ, իսկ ոմանք էլ համարում են նրան անսկզբունքային տիրան և Հիտլերի ու Ստալինի նախատիպ: Սակայն մի բանում պատմաբանները համակարծիք են՝ արնախում վամպիրի ու կախարդի իմիջը նրա անվան շուրջ սկսեց

ձևավորվել միայն 19-րդ դարի վերջում՝ շնորհիվ Բրեեմ Սթուքերի «Դրակուլա» վեպի, որը լույս տեսավ 1897 թվականին:

Դրակուլան՝ գեղարվեստական-ֆոլկլորային կերպար

Հիրավի, ոչ մի գրավոր հիշատակում չկա, որտեղ խոսվում է Դրակուլայի արնախում վամպիր կամ կախարդ լինելու մասին, սակայն հաշվի առնելով ժամանակի ոգին՝ կարելի է ասել, որ բրիտանացի գրողի ենթադրությունները այդքան էլ անհիմն չեն: Բանն այն է, որ բուն Վալախիայիում այդ ժամանակ գրավոր ժամանակագրություն չէին վարում, այն ժամանակվա հիմնական գրական փաստաթղթեր հենց Դրակուլայի նամակներն են, ինչպես նաև օտարերկրյա ժամանակագրությունը, ընդ որում, պետք է հաշվի առնել, որ տեղեկատվական պատերազմները այն ժամանակ էլ ակտուալ էին: Ընդհանուր եզրակացություն անելը շատ դժվար է նաև այն պատճառով, որ երբեմն փաստերը չափազանց ուռճացված են:

Օրինակ՝ մի օր Դրակուլան հանդիպում է մի գեղջուկի, ում շապիկը քրքրված է լինում ու իմանալով, որ նրա կինը պարզապես չափազանց ծույլ է, հրամայում է կտրել նրա ձեռքերը և ցցի վրա հանել, որովհետև ծույլին ձեռքեր պետք չեն, իսկ եթե ձեռքեր չունես, ապա ապրելդ էլ իմաստ չունի: Կամ էլ այլ օրինակ. առաջին անգամ գահ բարձրանալով՝ Դրակուլան հավաքեց իշխաններին և հարցրեց, թե քանի գոսպոդար են նրան տեսել իրենց կյանքի ընթացքում, և երբ պարզվեց, որ անգամ ամենաերիտասարդը 7 գոսպոդար է տեսել, Դրակուլան հայտարարեց, որ գոսպոդարների կյանքը կարճ է՝ իշխանների դավադրությունների պատճառով և յուրովի վերականգնեց արդարությունը՝ հրամայելով մահապատժի ենթարկել հավաքված բոլոր իշխաններին:

Ինչ վերաբերում է Դրակուլա կեղծանվանը, ապա կա տարածված սխալ պատկերացում, որ այն ռումիներենում նշանակում է սատանա, սակայն իրականում սատանան «դրակուլ» բառն է, իսկ «դրակուլա» նշանակում է սատանայի որդի: Այսինքն՝ հասկանալի է, որ Դրակուլ-Սատանա կեղծանունը ի սկզբանե պատկանել է Դրակուլայի հորը՝ Վիկտոր Երկրորդին, ով հունգարական արքունիքում եղած

Ժամանակ մտել է «Վիշապների խումբ» կազմակերպության մեջ, որը հիմնադրվել էր Հունգարիայի արքայի կողմից՝ անհավատների և մասնավորապես թուրքերի դեմ պայքար իրականացնելու նպատակով: Հավատարիմ մնալով այս կազմակերպությանը՝ Վլադ 2-րդը դրա խորհրդանիշը հանդիսացող վիշապի պատկերը ընդգրկեց իր զինանշանի մեջ և անգամ մետաղադրամների վրա սկսեց պատկերել, ինչի համար էլ ստացավ իր սարսափազդու կեղծանունը:

Դրակուլա կեղծանունը սերտորեն կպավ ինչպես Վլադի որդիներին, այնպես էլ հասարակ մարդկանց գիտակցությանը և անգամ 20-րդ դարի սկզբներին Դրակուլայի ընտանեկան ամրոցը տեղացի գյուղացիների մոտ, ովքեր չէին էլ լսել բրիտանացի գրողի աշխատության մասին, համարվում էր մութ ուժերի հավաքատեղի:

Դրակուլան՝ վամպիր

Ինչ վերաբերում է վամպիրիզմին, ապա թեև ուղղակի ապացույցները բացակայում են, որ Դրակուլան նաև նման հիասքանչ թուլություն է ունեցել, այնուամենայնիվ, բազմաթիվ կողմնակի փաստեր վկայում են, որ նման նախապաշարմունք առնվազն տարածված է եղել իր ժամանակակիցների ու հաջորդ սերունդների մոտ՝ անգամ մինչև հայտնի գրական աշխատության ի հայտ գալը: Այսպես, գնչու գրող Բուդայ-Դեյանուն իր «Ցիգանիադա» աշխատության մեջ պատմում է, թե ինչպես է Դրակուլան, գլխավորելով գնչուների բանակը, պատերազմում թուրքերի, ապստամբ իշխանների և վամպիրների դեմ, ընդ որում, ֆոլկլորի նման ժանրում սովորական երևույթ է, երբ գլխավոր հերոսը հենց ինքը լինում է այն խարանի կրողը, ինչի դեմ պայքարում է: Մյուս կողմից, շատ հատկանշական են Դրակուլայի սպանության մանրամասները, որովհետև անկախ դրդապատճառներից՝ Դրակուլային սպանած զինվորները սպանել են նրան ու վարվել են դիակի հետ հենց այնպես, ինչպես վարվում էին վամպիրների հետ՝ թոփ-ծակել արնախումբի մարմինը ցցով կամ նիզակով և անմիջապես գլխատել:

Մյուս կարևորագույն հանգամանքը, որը կերտել է վամպիրի կարծրատիպը, այն ժամանակվա պատկերացումներն էին բուն վամպիրիզմի և դրա առաջացման

վերաբերյալ: Պետք է հասկանալ, որ վամպիրների մասին ունեցած մեր պատկերացումները մեծապես հիմնված են տարբեր հոլիվուդյան ֆիլմերի և ֆանտաստիկ գրականության վրա, իսկ Դրակուլայի ժամանակներում վամպիրը ոչ թե անմահ հրեշ էր, ով այդպիսին էր դառնում մեկ այլ վամպիրի հարձակումից հետո, այլ նա էր, ով կրոնափոխ էր եղել՝ անցնելով ուղղափառությունից կաթոլիկության: Բանն այն է, որ ուշ վերածննդի դարաշրջանում կաթոլիկ եկեղեցու պատարագների ժամանակ Քրիստոսի մարմինն ու արյունը (հացն ու գինին) ընդունելու իրավունք ունեին միան հոգևորականները, և ուղղափառները համարում էին, որ մարդ, անցնելով կաթոլիկության և այլևս չստանալով Քրիստոսի արյունը, ստիպված կոմպենսացնում է դրա պակասը մարդկանց արյունը խմելով և սատանայի հետ գործարքի մեջ մտնելով:

Ի դեպ, հենց այս պատճառով էլ Յան Հուսը արյունալի պատերազմներ էր մղում կաթոլիկ աշխարհի հետ, որպեսզի հասարակ մարդիկ ևս կարողանային Քրիստոսի արյուն ընդունել պատարագների ժամանակ:

Այսպիսով, կարող ենք փաստել, որ Սթուքերյան Դրակուլան իրականում ոչ այնքան գրողի երևակայության արգասիք է, այլ տարբեր ֆոլկլորային և գիտական փաստերի սինթեզված հավաքական ու գեղարվեստականացված մի կերպար, որի մեջ միախառնված են անհատի հակասական կենսագրությունը, պատմական ու գիտական փաստերը և իհարկե ասեկոսեններն ու նախապաշարմունքները:

Մի խոսքով, կարելի է վստահությամբ պնդել, որ Վլադ 2-րդ Ցեպեշը կամ նույն ինքը՝ կոմս Դրակուլան, ռեալ պատմական կերպար է, որը եղել է մեծ քաջության ու խորամանկության տեր մարդ, դաժան իշխան, հաջողակ զորավար, սադիստ ու կրոնափոխ, բայց չի եղել վամպիր, համենայն դեպս այնպիսի վամպիր, որ մենք ենք սովոր պատկերացնել:

ԳԼՈՒԽ 2.3 ՀԱՍԵՄՍԱՏԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ ԳՐՔԻ ԵՎ ՀԱՄԱՆՈՒՆ ՖԻԼՄԵՐԻ ՄԻՋԵՎ

Բրեմ Սթոքերը նախքան վեպը գրելը յոթ տարի ուսումնասիրել է Եվրոպական ժողովրդական բանահյուսություններ և պատմություններ արնախումների մասին: 1890թ. Բրեմը սկսում է իր աշխատանքը՝ ստեղծելով կերպարներ: Գիրքը հրատարակվել է 1897թ.: Գլխի գլխավոր հերոսն է ազնվական վամպիր Կոմս Դրակուլան: Բրեմ Ստոքերը առաջին գրողը չէր, որ դարձրել էր վամպիրին իր ստեղծագործության հերոս: Վեպը ունեցել է բացառիկ ազդեցություն վամպիրական առասպելի ձևավորման և տարածման վրա՝ մատուցելով գրականությանը վամպիրի առավել ամբողջական նկարագրությունը մինչև 20-րդ դար: 20-21-րդ դարերի վամպիրներին նվիրված մեծ թվով գրքերն ու ֆիլմերը իրենց գոյությամբ մեծ չափով պարտական են «Դրակուլա» վեպին: Վեպը բաղկացած է մի շարք օրագրերից, ամսագրերի և թերթերի հատվածներից (գրված է նամակագրական ձևաչափով):

Վեպը պատմում է այն մասին, որ իրավաբան Ջոնաթան Հարքերը գնուն է Դրակուլայի ամրոց, որպեսզի կազմի Կոմսի սեփականության փաստաթղթերը, բայց ընկնում է ծուղակի մեջ: Դեպքերը տեղի են ունենում Լոնդոնում, Տրանսիլվանիայում (Ռումինիայում):

Հեղինակը սկսում է իր աշխատանքը վեպի վրա 1890թ. գարնան սկիզբին, երբ իր առջև հանդես եկավ գրքի սկզբնական տեսքը՝ դազադից կամաց բարձրացող աղջիկը, ով փորձում է գրկել իր սիրելիին և ձգվում է դեպի իր կոկորդը: Վեպի ընթացքը ոչ թե զարգանում էր Տրանսիլվանիայում, այլ Շոտլանդիայում (Ավստրալիայում): Նույն տարի ամռանը վեպի գաղափարը փոխվում է: Հանգստանալով Ուիթբի քաղաքում՝ Սթոքերը տեղի գրադարանից վերցնում է գրքեր Արնեյան Եվրոպայի պատմության և բանահյուսության մասին: Դրանց թվում էր անգլիական հյուպատոս Ուիկինսոնի գիրքը Մոլդովայի և Վալախիայի կառավարիչների մասին, որտեղից էլ նա գրել է

Վալախյան իշխան Վլադ Դրակուլայի մասին և նրա տոհմի վերաբերյալ բոլոր տեղեկությունները:

Ժամանակակաից անգլիական գրականության պրոֆեսոր՝ Ջոն Սագերլենդը ենթադրում էր, որ դեռ այդ ժամանակ քաղաքի ժողովուրդը չէր մոռացել 1885թվականի «Դմիտրի» նավի դժբախտ պատահարը Ուիթբի նավահանգստում: Նավը խորտակվում է ափին մոտ՝ կայծակի հարվածից, սակայն ամբողջ անձնակազմը փրկվում է: Արվեցին կոտորված նավի նկարները և տարիներ անց վաճառվեցին որպես բացիկներ: Սագերլենդը մտածեց, որ Սթոքերը լսել է ժողովրդական լեգենդի մասին, որը պնդում էր, որ նավի վրա կայն դագաղներ, որոնց փոթորիկի մարելուց մի քանի օր հետո ծովը ասի էր հանում նավաստիների դիակների հետ միասին: Գրողի որդու պնդմամբ՝ վեպի կկգրնական հիմքը եղել է՝ երազը, որտեղ Սթոքերը տեսնում է դագաղից ելնող վամպիրների

թագավորին:

Ինչպես նշեցինք, «Դրակուլա» մականունը փոխառված է իրական մարդուց՝ Վլադ Թեփեսից (15-րդ դարում Վալախիայի տիրակալից): Նա պատմության մեջ հայտնի է նաև Վլադ III Դրակուլա (Դրակուլա նշանակում է Վիշապի որդի): Սակայն իրական Դրակուլան բնակավայրեր չունեի Տրանսիլվանիայի Բորգո լեռնանցքի մոտ, որտեղ էլ Սթոքերը տեղավորել էր իր կերպարին: Սթոքերի մտահաղացման վրա կարող էին ազդել ինչպես արնախումների մասին Իռլանդական հավաստալիքները, այնպես էլ Շերիդան յե Ֆանյույի հայտնի՝ «Կամիլա» (1872) պատմվածքը: Չնայած նրա պատմվածքում չարի հիմնական կրողը անդիմադրելի, ճակատագրական կին է, հաճախ այս կերպարին ասոցացնում են Սթոքերի հարսնացուների (3 կանայք) նաև

Լյուսի Ուեսթերնայի հետ:

Գիրքը հրատարակվել է 1897թ Լոնդոնում: Այն ուներ դեղին գույնի կոշտ գործվածքով կապոց՝ կարմիր տառերով բովանդակությամբ և արժեր 6 շլինգ:

Կերպարներ` (կերպարների առկայությունը անհրաժեշտ է ֆիլմերի հետ համեմատելու համար)

Կոմս Դրակուլա – Վամպիր

Ջոնաթան Հարքեր – Անգլիական փաստաբան

Աբրահամ Վան Հելսինգ – բժիշկ, փիլիսոփա-մետաֆիզիկ

Մինա Հարքեր – Ջոնաթանի կին

Լյուսի Ուեսթերնա – Մինա Հարքերի ընկերուհի, Արթուրի կինը

Արթուր Հոլվուդ – Հարուստ մարդ, Լյուսիի ամուսին, Սյուարդի և Մորիսի ընկեր

Ջոն Սյուարդ – բժիշկ, հոգեբուժական հիվանդանոցի սեփականատեր, շատերի ընկեր, սիրահարված էր Լյուսիին

Քուինսի Մորիս – բժիշկ Սյուարդ, Արթուրի ընկեր, սիրում էր Լյուսիին, բավականին խիզախ տղամարդ

Ռենֆիլդ – հոգեկան հիվանդ

Դրակուլայի հարսնացուները – 3 հրապուրող վամպիր

Վեպում Դրակուլան ներկայացվում է որպես չարի մարմնացում: Նա ոչ միայն ինքը չար է, այլև վիրուսի պես տարածում է իր չար ազդեցությունը` վարակելով որոշ մարդկանց և ստիպելով նրանց դառնալ հենց իր պես: Հարքերի անձնակազմի մարդիկ իրենց էությանը բարի են: Այնուամենայնիվ, Դրակուլայի` ուրիշներին վարակելու ունակության պատճառով, նույնիսկ այն մարդիկ, ովքեր ի սկզբանե բարի են, այս վեպում ենթակա են չար դառնալու:

Լյուսիի տեսքը` որպես վամպիր, ընդգծում է բարու ընդդեմ չարի թեման: Իր անմահացած կերպարանքով Լյուսին գեղեցիկ, գրավիչ տեսք ունի, ինչպես մարդկային կերպարանքի ժամանակ: Նա չի երևում որպես սարսափելի կամ հրեշավոր էակ: Նա նույնիսկ իր նշանած Արթուրի հետ խոսում է այնպես, կարծես սիրում է նրան:

Այնուամենայնիվ, նրա արտաքինի տակ արյունուշտ հրեշ է, որը պատրաստ է սպանել նրան, ով մոտենա իրեն: Լյուսին ցույց է տալիս, որ բարու և չարի միջև պատերազմում կողմերից որևէ մեկի ազդեցությունը կարող է տարածվել անսպասելի ձևերով:

Բրեմ Սթոքերի «Դրակուլա» վեպի մոտիվներով նկարահանվել է շուրջ 35 ֆիլմ և հեռուստասերիալ: Առաջինը՝ «Նոսֆերատու»՝ 1922թ., ապա՝ 1936թ.՝ «Դրակուլայի դուստրը», և վերջինը՝ 2023թ.՝ «Ռենֆիլդ» վերնագրերով:

«Նոսֆերատու: Սարսափի սիմֆոնիա» 1922 թվականի գերմանական էքսպրեսիոնիստական սարսափ ֆիլմը նկարահանել է Ֆրիդրիխ Վիլիելմ Մուրնաուն: Ֆիլմը նկարահանվել է 1921 թվականին և թողարկվել 1922 թվականին: Այն համարվում է Բրեմ Սթոքերի «Դրակուլա» վեպի ադապտացիան, սակայն փոխված անուններով և դետալներով, քանի որ ստուդիան չէր կարողացել ձեռք բերել գրքի հեղինակային իրավունքները (օրինակ՝ «վամպիրը» դարձավ «Նոսֆերատու» և «Դրակուլան»՝ «Կոմս Օռլոկ»): Սթոքերի ժառանգությունը դատական կերպով հետապնդվում էր ողջ ադապտացիայի ընթացքում, քանի որ դատարանի որոշումը պահանջել էր վերացնել ֆիլմի բոլոր կրկնօրինակները: Այնուամենայնիվ, «Նոսֆերատու»-ի որոշ պատճեններ փրկվեցին, և ֆիլմը ընդունվեց որպես կինոյի ոգեշնչող գլուխգործոց: 2015 թվականի տվյալներով այն Rotten Tomatoes-ի բոլոր ժամանակների երկրորդ ամենաշատ դիտված սարսափ ֆիլմն է:

Ըստ BBC հետազոտությունների գրքի հետազոտությունների ամենահաջողված տարբերակը համարվում է 1992թ. նկարահանված ֆիլմն է, իսկ գաղափարական ու այուժետային առումով՝ 1997թ. նկարահանված ֆիլմը:

Մեր հետազոտության առարկան վեպն է և 1992 թվականի նկարահանված «Դրակուլա» ֆիլմը:

Ռեժիսոր Կոպոլայի՝ 1992թ. ադապտացումը հիմնված է Սթոքերի վեպի վրա: Այնուամենայնիվ, կան որոշ տարբերություններ: Ռեժիսորը ցանկացել է ներկայացնել

նույն պատմությունը կամ նույն «հաղորդագրությունը» այլ կերպ, քանի որ աղապտացիոն գործընթացը միշտ ներկայանում է որպես (կրկնվող) վերախմաստավորում, ապա (կրկնվող) ստեղծում: Դա կախված է ռեժիսորի տեսակետից:

Մթոքերի «Դրակուլայում» մարդկանց նախագուշացումներն Ջոնաթանի՝ Տրանսիլվանիա ճանապարհորդության ժամանակ կանխագուշակում են խավարն ու չարը, որոնք սպասվում են նրան: Կոպուլայի տարբերակում Ռենֆիլդի խելագարությունը՝ Դրակուլայի ամբողջ այցելելուց հետո նախանշում է դա: Այլ կերպ ասած, նույն հաղորդագրությունը փոխանցվում է տարբեր ձևերով: Մեկ այլ տարբերություն կերպարի զարգացումն է՝ սյուժեի փոփոխության պատճառով: Մթոքերի «Դրակուլայում» Դրակուլան չարագործ է, իսկ արական սեռի գլխավոր հերոսները մարդիկ են ընդդեմ Դրակուլայի, ինչը նշանակում է, որ դա պայքար է բարու և չարի միջև: Վեպի և հարմարեցված ֆիլմի մեկ այլ տարբերություն է թեման: Գրքում Դրակուլայի Լոնդոն մեկնելու դրդապատճառը հստակ նշված չէ: Կոպուլան նրան պատրվակ է տալիս Լոնդոն տեղափոխվելու համար: Բրեմ Մթոքերի գրքում Դրակուլայի անցյալի պատմությունը, թե ինչպես է նա դառնում վամպիր, նրան ավելի շատ վերածում է ողբերգական հերոսի, քան չարագործի: Դրակուլան մարտահրավեր է նետում Աստծուն և նրա արարածներին՝ վրեժ լուծելով իր իսկական սիրո համար: Նախապատմությունը նաև բացատրում է, թե ինչու է նա մեկնում Լոնդոն. գտնել Էլիզաբեթին/Մինային: Բացի սկզբնական տեքստում վրեժխնդրության թեմայից, ոչ միայն բարին է դիմակայում չարին, այլև սնահավատությունը դիմադրում է գիտությանը: Կոպուլան, սակայն, ֆիլմում չի նշում այդ մասին: Բնօրինակ տեքստը ձևավորում է մի շարք բանավոր ազդանշաններ, որոնք հարմարեցվող ֆիլմային տեքստը կարող է ընտրողաբար ընկալել, անտեսել, տապալել կամ վերափոխել: Որպեսզի չփչացնի գոթական վեպը, որը նա ներակայացում է ամբողջ ֆիլմի ընթացքում, Կոպուլան անտեսում է սնահավատությունները, ինչպես նաև Հարքերի և Դրակուլայի հարաբերությունները, երբ նա հայտնվում է Դրակուլայի ամբողջում:

Նմանություններ և տարբերություններ

Գրքում	Ֆիլմում
<p>1. Ջոնաթանի գործատուն՝ Փիթեր Հոքինսը, պարզվում է, որ բրեսիբու մարդ է, հասկապես սիրում է իրեն և Մինային, և մահից հետո նրանց թողնում է իր ունեցվածքի մի մասը:</p> <p>2. Դրակուլան ծերունու տեսքով որոշ նմանություններ ունի Վլադ Ցեպեշի հետ, բայց նրանց միջև հստակ գուգահեռներ չեն անցկացվում:</p> <p>3. Վան Հելսինգը եզրակացնում է, որ վամպիր Դրակուլայի երեք հարսնացուները պարզապես անմեղ գյուղացի աղջիկներ էին և Դրակուլայի զոհեր, երբ տեսնում է նրանց դեմքի խաղաղ արտահայտությունները նրանց սպանելուց հետո:</p> <p>4. Ջոնաթան Հարքերը փախչում է Դրակուլայի ամրոցից անմիջապես այն բանից հետո, երբ Դրակուլան մեկնում է Անգլիա և երբեք չի ենթարկվում վամպիր</p>	<p>1. Հոքինսը ցուցադրվում է որպես անակզբունքային անձնավորություն, ով խնդիրներ չունի հարկերին Ռուսինիա ուղարկելու հարցում, չնայած տեղյակ է այն վտանգի մասին, որը դա կառաջացնի իր համար:</p> <p>2. Վան Հելսինգը հավատում է, որ Դրակուլան Վլադ Ցեպեշն է, և որ նա աներևակայելի երկար է ապրել վամպիր դառնալուց հետո:</p> <p>3. Ցուցադրվում է, որ Վան Հելսինգը ոչ մի եզրակացություն չի անում, երբ սպանում է վամպիր հարսնացուներին:</p> <p>4. Դրակուլայի Անգլիա մեկնելուց հետո Ջոնաթան Հարքերը երկար ժամանակ գերության մեջ է պահվում ամրոցում, իսկ վամպիրի հարսնացուները պարբերաբար խմում են նրա</p>

<p>հարսնացուների անմիջական հարձակմանը:</p> <p>5. Լյուսի Ուրեսթերնան ցուցադրվում է որպես տիպիկ խոհեմ և պարկեշտ երիտասարդ տիկին, նույնիսկ ավելի անմեղ, քան Մինան:</p> <p>6. Գրքում Դրակուլան ստիպում է Մինային խմել իր արյունը, ինչը նրան սարսափեցնում է:</p> <p>7. Գրքում Մինան արհամարհում է Դրակուլային այն բանի համար, ինչ նա արել է իր լավագույն ընկերոջ՝ Լյուսիի հետ և նրա կյանքը ահաբեկելու համար, միննույն ժամանակ անում է ամեն ինչ, որպեսզի պայքարի իրեն և հավատարիմ մնա իր ամուսնուն՝ Ջոնաթանին և մյուսներին:</p> <p>8. Գրքում Մինան առաջարկում է Աբրահամ Վան Հելսինգին հիպնոսացնել իրեն՝ պարզելու, թե որտեղ է Դրակուլան, և նա դա անում է:</p> <p>9. Գիրքը չի ցույց տալիս, թե ինչպես է Դրակուլան դարձել վամպիր, բայց անուղղակիորեն ասում է, որ նա</p>	<p>արյունը, նախքան նա վերջապես փախչի:</p> <p>5. Լյուսին պատկերված է որպես այլասերված երիտասարդ կին:</p> <p>6. Ֆիլմում Դրակուլան թողնում է ընտրությունը՝ Մինան պետք է խմի իր արյունը, թե ոչ, հենց Մինայի ետևում, և Մինան որոշում է ամեն դեպքում խմել իր արյունը, չնայած Դրակուլան ասում է նրան, որ նա շատ է սիրում իրեն, որպեսզի դատապարտի իրեն լինել այնպիսին, ինչպիսին ինքն է:</p> <p>7. Ֆիլմում Մինան ժամանակի ընթացքում աստիճանաբար սիրահարվում է Դրակուլային:</p> <p>8. Ֆիլմում Վան Հելսինգը դա անում է Մինայի հետ՝ առանց նրա հուշման:</p> <p>9. Ֆիլմում պատմվում է, որ նա վամպիր է դարձել միայն պատերազմում հաղթելուց և կնոջը կորցնելուց հետո:</p> <p>10. Ցուցադրվում է, որ Ռենֆիլդը Հարքերի նախորդն էր, և</p>
---	---

<p>արդեն վամպիր էր պատերազմի ժամանակ, քանի որ նա միշտ մենակ էր վերադառնում և նորից վերադառնում:</p> <p>10. Ռենֆիլդի խելագարությունը երբեք չի բացատրվում և ոչ մի կերպ կապված չէ Հարքերի հետ:</p> <p>11. Վան Հելսինգը պատյանը սեղմում է Մինայի գլխին, որպեսզի օրհնի նրան՝ չիմանալով, որ դա կվառի նրան, և Մինան չի փորձում գայթակղել և սպանել նրան:</p> <p>12. Ցուցադրվում է, որ Դրակուլան առանձնապես չի սիրում Մինային կամ իր անցյալի որևէ այլ կնոջ:</p> <p>13. Ջոնաթան Հարքերի մազերը մոխրագույն են դառնում Սյուարդի ապաստարանում այն բանից հետո, երբ Կոմսը հարկերին տրանսի մեջ է դնում և խմում է Մինայի արյունը:</p> <p>14. Գիրքն ավարտվում է նրանով, որ Ջոնաթան Հարքերը և Քուինսի Մորիսը հետևում են Դրակուլայի դագաղին, խոցում նրա սիրտը և գլխատում մինչև մայրամուտ:</p>	<p>ենթադրվում է, որ Դրակուլայի ամբոցում նրա մնալը նրան խելագարեցրեց:</p> <p>11. Մինան փորձում է գայթակղել և սպանել Վան Հելսինգին, և նա հաղորդության ափսեհն և սեղմում է նրա գլխին՝ հարձակումից պաշտպանվելու համար:</p> <p>12. Դրակուլան սիրահարվում է Մինային, քանի որ հավատում է, որ նա իր մահացած սիրելիի՝ Էլիզաբեթի վերամարմնավորումն է:</p> <p>13. Հարքերը վերադառնում է Տրանսիլվանիայից մոխրագույն մազերով, ակնհայտորեն վամպիր հարսնացուների կողմից կծելու պատճառով:</p> <p>14. Նրանք չեն կարող հասնել նրա դագաղին մինչև մայր մտնելը, և Այդ պատճառով Դրակուլան ազատ է արձակվում ամբոցի մատուռում վերջին կռվի համար:</p> <p>15. Մինան փրկում է Դրակուլայի տառապանքը եկեղեցում այն</p>
---	--

<p>15. Դրակուլան անմիջապես մահանում է և վերածվում մոխրի այն բանից հետո, երբ նրա կոկորդը կտրվում է և դանակը մտցվում սրտի մեջ:</p>	<p>բանից հետո, երբ նա մահացու վիրավորվեց մենամարտում:</p>
--	---

Հաջորդիվ հետազոտության առարկա է 1931 թվականին նկարահանված առաջին Դրակուլա ֆիլմը, ռեժիսոր՝ Թոդ Բրաունինգ:

Նմանություններ՝

Ընդհանուր առմամբ, ինչպես գրքի, այնպես էլ ֆիլմի սյուժեները շատ նման են: Հարքերը այցելում է Դրակուլայի ամրոցը և նրա հետ տեղի են ունենում անսովոր իրադարձություններ, օրինակ՝ նա նկատում է, որ Դրակուլան քերծվում է պատերին, նրա արտացոլումը տեսանելի չէ, և նա հարձակվում է Հարքերի վրա, երբ նկատում է իր կտրվածքից արյուն: Դրակուլան Լյուսիին վերածում է վամպիրի, իսկ Արթուրը, դոկտոր Սյուարդը, Ջոնաթանը և Քվինսիին փորձում են հաղթել Դրակուլային: Երկու տարբերակներում էլ հիշատակվում է նաև «Դեմետրա» նավը:

Տարբերություններ՝

Գրքի և ֆիլմի հիմնական տարբերությունը ֆիլմում Դրակուլայի և Մինայի սիրո պատմությունն է:

Դրակուլայի նախապատմությունը ցուցադրվում է, և պարզվում է, որ նա նախկինում եղել է Վլադ Ցեպեշը: Գրքում նշվում է միայն, որ Դրակուլան և Վլադը նման տեսք ունեն:

Ֆիլմում Մինան հնարավորություն ունի խմել կոմսի արյունը և դառնալ վամպիր: Մյուս կողմից, գրքում նրան բռնի կերպով վերածում են վամպիրի:

Գրքում Դրակուլան մահանում է Քվինսի Մորիսի և Ջոնաթան Հարքերի կողմից դանակահարվելուց հետո: Մինան նա է, ով ֆիլմում իր կամքով հարվածում է Դրակուլային:

Կերպարների պատկերում

Ջանաթան Հարքեր

Ջոնաթանը նույն կերպ է պատկերված գրքերում և ֆիլմերում: Նա նվիրված է Մինային և հոգ է տանում նրա մասին: Նա ցանկանում է ընդմիջտ ազատվել Դրակուլայից, նույնիսկ եթե դա վտանգի տակ դնի նրա կյանքը: Դրակուլայի սպանության պլան մշակելիս նա շատ ռազմավարական է և օգտակար իր խմբի մնացած անդամների համար:

Մինա Մըրրի

Մինան շատ բարի է և հոգատար: Նա հոգ է տանում Լյուսիի մասին, մինչ նա հիվանդ է: Գրքի ողջ ընթացքում ցուցադրվում են նրա քաջությունն ու խելքը, հատկապես, երբ նա օգնում է տղամարդկանց: Գրքում նա շատ հավատարիմ է Հարքերին, բայց ֆիլմում նա սիրավեպ ունի Դրակուլայի հետ, մինչդեռ նա Հարքերի հարսնացուն է:

Լյուսի Ուեսթերնա

Ֆիլմում Լյուսին ցուցադրվում է գայթակղիչ: Ընդհակառակը, գրքում նա ներկայացված է որպես քաղցր և անմեղ: Նա հոգատարություն է ցուցաբերում, երբ Մինային և տղամարդկանց ասում է, որ չանհանգստանան իր համար: Նա նաև Մինային մատանի է նվիրում, որը շատ բան է նշանակում նրա համար, ինչը ցույց է տալիս, թե որքան սիրով է նա վերաբերվում Մինային:

Կոմս Դրակուլա

Դրակուլայի անցյալի մեծ մասը տեսանելի է ֆիլմում, հիմնականում հիշողությունների միջոցով: Գրքում Դրակուլայի նախապատմությունը չի ցուցադրվում, և վամպիր դառնալու նրա ուղին անհայտ է: Նա ֆիլմում պատկերված է ավելի հրապուրիչ և գայթակղում է մի քանի մարդկանց ողջ ֆիլմի ընթացքում: Գրքում նա ցուցադրվում է որպես չար մարդասպան՝ առանց որևէ ռոմանտիկ կողմի:

Հարաբերություններ և ընկերություններ

Մինայի և Լյուսիի ընկերությունը

Ե՛վ ֆիլմում, և՛ գրքում Մինան և Լյուսին հավատարիմ ընկերուհիներ են: Մինան խնամում է Լյուսիին, երբ նա հիվանդ է, և գնում է նրան փնտրելու, երբ նա քայլում է քնած ժամանակ: Նա փորձում է անել ամեն ինչ, որպեսզի փրկի Լյուսիին: Լյուսին նույնպես շատ է սիրում Մինային: Բրեմ Սթոքերի «Դրակուլայում» Լյուսին հանում է մատանին մատից և այն տալիս Մինային որպես հարսանեկան նվեր, ինչը շատ բան է նշանակում Մինայի համար:

Դրակուլայի և Մինա Մըրրիի հարաբերությունները

Ֆիլմում Դրակուլան և Մինան հարաբերություններ են սկսում: Մինան Դրակուլային հիշեցնում է իր կնոջը՝ Էլիզաբեթին, և նա կարծում է, որ նա իր վերամարմնավորումն է: Նա փորձում է մոտենալ Մինային՝ օգտագործելով իր մարդկային ձևը: Գրքում Մինան և Դրակուլան ռոմանտիկ հարաբերություններ չունեն: Նա դիտվում է միայն որպես նրա զոհերից մեկը, և այն ամենը, ինչ նա ունի, մաքուր ատելությունն է կոմսի նկատմամբ:

Ջոնաթանի և Մինայի հարաբերություններ

Ջոնաթանն ու Մինան երկուսն էլ շատ են սիրում միմյանց: Նրանք միմյանց նամակներ են ուղարկում, որոնք ցույց են տալիս, թե որքան են նրանք հոգ տանում միմյանց մասին: Գրքում նրանց սերն ավելի ուժեղ է, և ոչինչ չի կարող նրանց բաժանել: Ֆիլմում Մինան սիրավեպ ունի Դրակուլայի հետ, մինչդեռ նա հարաբերություններ ունի Ջոնաթանի հետ: Սա ցույց է տալիս, որ նրանց հարաբերությունները եղել են թույլ և չիրականացված

Սկզբում ֆիլմը համապատասխանում է գրքում գրվածին. սկսվում է այնպես, ինչպես գրքում: Բայց ընթացքում հասկանում ես, որ բավականին կրճատած է ամեն ինչ: Նախ՝ առաջին գլխավոր հերոսին՝ Ջոնաթան Հարքերին, փոխարինել էին Ռենֆիլդի հետ: Դա ինձ այդքան էլ դուր չեկավ, քանզի, ըստ իս, Ջոնաթանը ավելի էր համապատասխանում գլխավոր հերոսի կերպարին: Չնայած ֆիլմում ցույց էին տալիս, թե ինչպես Ռենֆիլդը ստացավ հոգեկան շեղումներ: Ֆիլմում առկա էին տողեր, որոնք ասում էին ուրիշ մարդիկ, ոչ նրանք ում ընտրել էր Բրեմ Սթոքերը: Այս փաստը ինձ

նույնպես դուր չեկավ, քանի որ յուրաքանչյուր կերպար ունի իր յուրահատուկ էներգետիկան և ատւրան, հետևաբար հնչած խոսքերն ու արտահայտությունները տարբեր ձև կարող են հնչել ու տարբեր իմաստ պարունակել:

Ի դեպ, ֆիլմում կերպարները բավականին փոխված էին: Նախ նշեմ, որ ֆիլմում Մինա Հարքերը հանդիսանում էր բժիշկ Սյուարդի աղջիկը, սա ստիպեց ինձ արդեն հասկանալ, որ ֆիլմը ինձ այդքան էլ դուր չի գալիս, հիմա կասեմ ինչու: Գրքում Լյուսի Ուեսթերնան՝ Մինայի ընկիերուհին և Արթուր Հովմուդը՝ Ջոնաթան Հարքերի ընկերը սիրահարներ են: Հետևաբար Մինան և Լյուսին նույն տարիքի են, ինչպես Ջոնաթանն ու Արթուրը: Ջոն Սյուարդը էր Ջոնաթանի և Արթուրի ընկերը դեռ մանկուց, այստեղից նույնպես կարող ենք ենթադրել, որ բժիշկ Սյուարդը պետք է լինի Ջոնաթանի տարիքի տղամարդ: Իսկ ֆիլմում նա հավասար էր Վան Հելսինգին: Ու ինչը ինձ ամենից շատ բարկացրեց, որ ֆիլմում չկար Քուինսի Մորիսի կերպարը: Ես գիրքը ընթերցելիս, հիանում էի նրա կերպարով, բնավորությամբ, իր արտաքինը արդեն իմ մեջ իդեալական ստեղծել էի ու նշեմ նաև, որ գրքում նա շատ մեծ դեր ուներ: Լյուսին արյուն տրամադրեց՝ նվիրելով նրան մի քանի օրվա կյանք, և ամենակարևորը վերջում նա զոհվեց հանուն Մինայի՝ սպանելով Դրակուլային: Գրքում յուրաքանչյուր կերպար ուներ իր կարևոր դերը, և ըստ իս հանցանք է նրանցից որևէ մեկին ֆիլմից հանելը: Գիրքը գրված է նամակագրական ձևաչափով՝ օրագրերով, նամակներով: Իսկ ֆիլմում դու դա չես տեսնում, խոսքը, բավականին քիչ է և կրճատված, չես կլանվում, հետաքրքիր չի դառնում՝ սև և սպիտակ էկրանին նայելը: Ավարտը նույնպես չգրավեց, գրքում Դրակուլային սպանելը բավականին բարդ և դժվար աշխատանք էր, խելամիտ պլանով, որը վերջում շատ ջանք գործադրելու շնորհիվ հաջողվեց: Ֆիլմում բարդությունները ներկայացված չէին, կարելի էր ենթադրել, որ ամեն ինչ շատ հեշտ էր և պարզ: Դրակուլան իրենից այդքան էլ մեծ վախ չէր ներկայացնում և իր մոտ շատ հեշտ էր ստացվում մարդկանց իր զոհեր դարձնելը:

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Եվ վերջապես ընդհանրացնելով մեր հետազոտության արդյունքները, վստահաբար կարող եմ ասել, որ նախապատվությունը տալիս ենք գրքին, քանզի ֆիլմերն ավելի կոմերցիոն են և ռեժիսորների խմբագրումներն ավելի շատ: Գիրքը կարդալիս ես ավելի շատ էի հաճույք ստանում և կերպարներին ուսումնաիրում: Ֆիլմերը դիտելիս, անկեղծ, այքան էլ չտպավորվեցի, չնայած կարծում էի, որ այն ինձ ավելի կգրավի: Գիրքը կարդալիս իրոք ամբողջովին կլանվել էի այս ամենի մեջ, ինձ հետաքրքիր էր շարունակությունը, ես անհամբեր էի, պատահում էր ինչ-որ հատված ընթերցելիս մոտ մեկ բույե դադար տալ ու նորից շարունակել, որպեսզի կարողանամ «մարսել» ընթերցածս հատվածը: Նաև, հաշվի առնելով, իմ էմոցիոնալ լինելը, հատկապես ֆիլմեր դիտելիս, այս անգամ ռեժիսորը իր աշխատանքով չկարողացավ ինձ ապշեցնել և գրավել իմ ուշադրությունը: Բայց հարցը այն չէ, որ ես գիտեի՝ ինչ է լինելու, կամ ինչի մասին է: Պարզապես, երբ ես տեսնում էի, թե այս հատվածը, որը ռեժիսորը փոխել է, ինչքան հիասքանչ կարող էր լինել, եթե գրքի օրինակով նկարեին, բավականին նյարդայնանում էի: Գիրքը կարդալիս ես հերոսներին լրիվ ուրիշ կերպ էի պատկերացնում՝ և՛ տարիքային առումով, և՛ արտաքինապես: Ֆիլմերը դիտելիս այդպես էլ չգտա իմ երևակայությունում ստեղծված կերպաններին: Չնայած դա նորմալ է, քանզի մենք՝ ամեն մեկս, մտածում և պատկերացնում ենք այլ կերպ, սակայն 1992թ. մկարահանված ֆիլմում, դերասանների արտաքինը, մասամբ համապատասխանում էր իմ պատկերացումներին: Գրքում հիմքը դրված էր «Բարու» ու «Չարի» պայքարի վրա, նաև հավատարմության և վստահության: Սակայն ամենակարևոր բանը, որը ես հասկացա, որ յուրաքանչյուր չար արարած/մարդ սկզբում եղել է շատ ավելի լավը, քան հիմա: Եթե նայենք ֆիլմին կտեսնենք, որ Դրակուլան դառնում է գարշելի արարած այն բանից հետո, երբ անարդարության պատճառով մահանում է իր կինը: Այսինքն կարող ենք հասկանալ, որ յուրաքանչյուր չար, դարձել է այդպիսին ինչ-որ պատճառով: Իսկ գրքում մեզ ցույց է տալիս, որ «Բարին» միշտ էլ հաղթում է՝ համախմբվածության և

վստահության շնորհիվ: Այն ասում է, որ հաճախ պետք է զոհենք ինքներս մեզ հանուն այն մարդկանց, ում սիրում ենք, ինչպես Լյուսին արեց՝ ասելով Վան Հելսինգին չթողնել Արթուրին համբուրել նրան. այդպես վարվում են միայն ամենաուժեղ և հզոր մարդիկ: Ես երկու մտքերի հետ էլ համաձայն եմ, երկուսն էլ շատ ճիշտ են և կարևոր:

Ամեն դեպքում, հետազոտական աշխատանքը կատարելիս ոչ մի վայրկյան անհետաքրքրություն չեմ ունեցել, քանզի թեման առաջարկել եմ ինքս և ինձ հոգեհարազատ էր: Ինձ հետաքրքրում են վամպիրները, ինձ հետաքրքրում են ֆիլմերը, և, ինչու ոչ, արդեն գրքերը: Այն տեղեկությունները վամպիրների մասին ես իմացա, դրանք դաջվեցին իմ հիշողության մեջ, քանի որ թեման ինձ իրոք հետաքրքիր էր և ես շատ էի ցանկանում այն խորապես ուսումնասիրել և հետազոտել, այն ինչ ստացվեց ինձ մոտ: Եվ վերջապես ամենագլխավոր միտքը իմ ամբողջ աշխատանքի մեջ, ասաց հենց Դրակուլան. «պատճառներ կան, որ ամեն ինչ լինի այնպես, ինչպես կա»:

ՕԳՐԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

Դրակուլա, Բրեմ Սթոքեր, Երևան, 2021թ.

<https://research.library.kutztown.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1060&context=dracula-studies>

<https://scifi.stackexchange.com/questions/17376/which-dracula-movie-is-most-faithful-to-the-original-bram-stoker-book>

<https://static1.squarespace.com/static/6418235c66fc9c72c0617d3d/t/6424da8f9392467e4e16df75/1680136848505/25830396528.pdf>

<https://www.quora.com/Has-there-ever-been-a-movie-version-of-Dracula-that-was-faithful-to-the-book>

<https://www.cram.com/essay/Mina-And-Dracula-Similarities-And-Differences/F3UTTAZHBQW>

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1397213>

<https://www.megaessays.com/viewpaper/23640.html>

<http://www.thatwasnotinthebook.com/diff/dracula-vs-bram-stoker%27s-dracula/0>